

Indenrigs- og Sundhedsministeriet

Dato: 9. februar 2007
Kontor: Kommunaljuridisk kt.
J.nr.: 2006-4205-14
Sagsbeh.: BMI

Grundnotat om

Kommissionens forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 93/109/EF af 6. december 1993, for så vidt angår nærmere regler for valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere (KOM(2006)791 endelig).

1. Resume

Forslaget har til formål at gøre det lettere for unionsborgere at udøve deres valgret og dermed opnå større valgdeltagelse ved valg til Europa-Parlamentet samt gøre det enklere for unionsborgere at stille op til valg til Europa-Parlamentet i en anden medlemsstat. Direktivet vil fortsat også have til formål at hindre borgere i at stemme to gange eller opstille to steder, idet det på baggrund af erfaringerne med de hidtidige bestemmelser foreslås at erstatte forpligtelsen til at udveksle oplysninger med mindre belastende foranstaltninger og samtidig indføre de nødvendige garantier og restriktioner.

2. Baggrund og formål

Kommissionen har den 12. december 2006 fremsat forslag til Rådets direktiv om ændring af direktiv 93/109/EF af 6. december 1993 for så vidt angår nærmere regler for valgret og valgbarhed ved valg til Europa-Parlamentet for unionsborgere, der har bopæl i en medlemsstat, hvor de ikke er statsborgere (KOM(2006)791 endelig).

Baggrunden for forslaget er, at en rapport udarbejdet af kommissionen om anvendelse af direktiv 93/109/EF ved valget til Europa-Parlamentet i 2004 har vist, at der er behov for at ændre visse bestemmelser i direktivet.

Kommissionen anfører som baggrund for forslaget, at systemet med udveksling af oplysninger mellem medlemsstaterne om, hvilke personer der ønsker at stemme eller stille op til valg til Europa-Parlamentet i et andet land end vedkommendes hjemland, er administrativt belastende for medlemsstaterne og mangler driftssikkerhed og effektivitet. Kommissionen anfører samtidig, at problemerne med den nuværende udveksling af informationer kun kan overvindes ved at harmonisere reglerne for optagelse på de nationale valglistes, hvilket ikke vurderes at stå i forhold til det tilstræbte mål. Kommissionen foreslår på den baggrund, at den eksisterende informationsudveksling mellem medlemsstaterne afskaffes samtidig med, at der fastholdes et krav for borgerne til at fremlægge en erklæring, hvori vælgeren eller den valgbare forpligter sig til kun at udøve sin valgret eller valgbarhed i bopælslandet. For at undgå dobbelt stemmeafgivelse, dobbeltkandidatur og udøvelse af valgret eller valgbarhed efter fortabelse heraf bør

bopælslandene endvidere træffe de nødvendige foranstaltninger og fastsætte passende sanktioner for overtrædelser af direktivets bestemmelser.

Ifølge forslaget kan det være problematisk for en unionsborger, der ønsker at opstille som kandidat i et andet land end hjemlandet, at fremskaffe den krævede attest om, at denne ikke har mistet sin valgbarhed i hjemlandet. Kommissionen ønsker derfor med forslaget at gøre det enklere for en unionsborger at stille op til valg til Europa-Parlamentet ved, at kravet til kandidaterne om at fremlægge denne attest ophæves og erstattes med en henvisning hertil i den formelle erklæring, som kandidaterne skal fremlægge.

3. Retsgrundlag

Forslaget er fremsat under henvisning til traktaten om oprettelsen af Det Europæiske Fællesskab, særlig artikel 19, stk. 2.

4. Nærhedsprincippet

Kommissionen har anført, at på grund af problemets transnationale karakter kan de problemer, der er blevet fremhævet i forbindelse med gennemførelsen af direktivet, kun løses ved en ændring heraf

Regeringen kan tilslutte sig Kommissionens bemærkninger.

5. Indhold

Forslaget indebærer en ændring af direktivets artikel 6 således, at bopælslandet forpligtes til ved henvendelse til hjemlandet at forsikre sig om, at en unionsborger, der har tilkendegivet ønske om at udøve sin valgbarhed i landet, ikke ved en civil- eller strafferetlig afgørelse har fortabt denne ret i hjemlandet. Samtidig udgår direktivets artikel 10, stk. 2, hvilket medfører, at en unionsborger, der ønsker at anmelde sig som kandidat i bopælslandet, fremover ikke skal fremlægge en attest fra sit hjemland om, at vedkommende ikke har fortabt sin valgbarhed. En person, der ønsker at stille op som kandidat vil ved anmeldelsen af sit kandidatur fremover alene skulle afgive en erklæring om, at vedkommende ikke har fortabt sin valgbarhed i sit hjemland, jf. forslaget til direktivets artikel 10, stk. 1, litra d).

Bopælslandets kontrol efter artikel 6 skal ifølge forslaget ske ved, at bopælslandet fremsender den nævnte erklæring til hjemlandet. Det foreslås endvidere, at hjemlandet forpligtes til i samme øjemed at fremsende de fornødne og normalt foreliggende oplysninger fra hjemlandet på behørig vis og inden for en rimelig frist. Disse oplysninger må kun omfatte angivelser, som er absolut nødvendige for gennemførelsen af denne artikel, ligesom oplysningerne ikke må anvendes til andet formål. Hvis oplysningerne fra hjemlandet afkræfter erklæringens indhold, skal bopælslandet ifølge forslaget træffe de nødvendige foranstaltninger til at forhindre den pågældende i at lade sig opstille.

Endelig foreslås det, at hjemlandet på behørig vis og inden for en rimelig frist kan tilsende bopælslandet alle oplysninger, der er nødvendige for gennemførelsen af artikel 6.

Det foreslås endvidere at afskaffe den hidtidige forpligtelse i direktivets artikel 13, hvorefter bopælslandet på grundlag af de formelle erklæringer efter artikel 9 (valgret) og artikel 10 (valgbarhed) om, at en udenlandsk unionsborger ønskede at udøve sin valgret eller sin ret til at lade sig vælge i bopælslandet, skulle sende disse til hjemlandet, for at sidstnævnte kunne træffe de nødvendige foranstaltninger til at hindre, at dets statsborgere afgiver stemme to gange eller opstiller to steder.

For også fremover at sikre, at statsborgere ikke afgiver stemme to gange eller opstiller til valg to steder, foreslås en ny bestemmelse i artikel 13, hvorefter medlemslandene forpligtes til at anvende effektive og afskrækkende sanktioner, der skal stå i rimeligt forhold til afgivelse af en urigtig erklæring. Bopælslandet forpligtes således til at træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sanktionere afgivelse af urigtige oplysninger efter de i artikel 9, stk. 2, og artikel 10, stk. 1, nævnte erklæringer

Endelig foreslås det, at direktivets artikel 16 ændres således, at det pålægges Kommissionen på grundlag af medlemsstaternes oplysninger at aflægge rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om anvendelsen af dette direktiv ved valget til Europa-Parlamentet i 2009, eventuelt ledsaget af et forslag til ændring af dette direktiv. Rapporten skal især vedrøre anvendelsen af artikel 4 og 13 med henblik på at måle omfanget af eventuel dobbelt stemmeafgivelse og dobbeltkandidatur. I den forbindelse foreslås det, at medlemsstaterne skal samarbejde om efter valget at kontrollere eventuelle forekomster af dobbelt stemmeafgivelse og dobbeltkandidatur. Denne kontrol kan målrettes mod situationer, hvor der er stor sandsynlighed for dobbelt stemmeafgivelse eller dobbeltkandidatur.

Efter forslaget skal direktivet være implementeret i medlemsstaterne senest den 30. juni 2008.

6. Udtalelse fra Europa-Parlamentet

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig.

7. Gældende danske regler

Direktivet er gennemført primært i bekendtgørelse nr. 52 af 2. februar 2004 af lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet.

8. Lovgivningsmæssige og statsfinansielle konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Forslaget til ændring af direktivet vil have lovgivningsmæssige konsekvenser navnlig for så vidt angår lov om valg af danske medlemmer til Europa-Parlamentet, jf. lovbekendtgørelse nr. 52 af 2. februar 2004, hvor bestemmelserne om afgivelse af meddelelse til hjemlandet om, hvilke personer der optages på valgliste (lovens § 14 a, stk. 3), og bestemmelserne om afgivelse af valgbarhedsattest ved indlevering af kandidatliste (lovens § 19 a, stk. 2, og § 23, stk. 3) skal ændres i overensstemmelse med forslaget.

For så vidt angår forslaget om, at der skal fastsættes sanktioner for overtrædelse af direktivet, opfylder Danmark umiddelbart dette, idet der i lovens

§ 47 er fastsat sanktioner i form af bødestraf for at afgive stemme eller at opstille som kandidat både ved valg i Danmark til Europa-Parlamentet og i en af de øvrige medlemsstater.

Statsfinansielle konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have bebyrdende statsfinansielle konsekvenser, idet der efter den nugældende ordning udveksles oplysninger mellem medlemsstaterne om alle, der ønsker at stemme og stille op, hvor der efter forslaget fremover primært skal indhentes oplysninger i hjemlandet om eventuel tab af valgbarhed for de personer, der ønsker at stille op som kandidater til valget, samt besvare lignende anmodninger herom fra andre medlemslande.

9. Høring

Forslaget sendes ikke i høring.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen er principielt positivt indstillet overfor forslaget.

11. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Regeringen er ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget fra andre lande.

12. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.